ดินแดนในอุดมคติ

สำนักหอสมุดกลาง

โดย

นายจักรี แสวงศรี

ศิลปนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ (ศิลปะไทย)

ภาควิชาศิลปไทย

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2556

ดินแดนในอุดมคติ

สำนักหอสมุดกลาง

โดย
นายจักรี แสวงศรี

ศิลปนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ (ศิลปะไทย)
ภาควิชาศิลปไทย
คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2556

LAND FROM IMAGINATION

สำนักหอสมุดกลาง

By

Mr. Chakkri Sawangsri

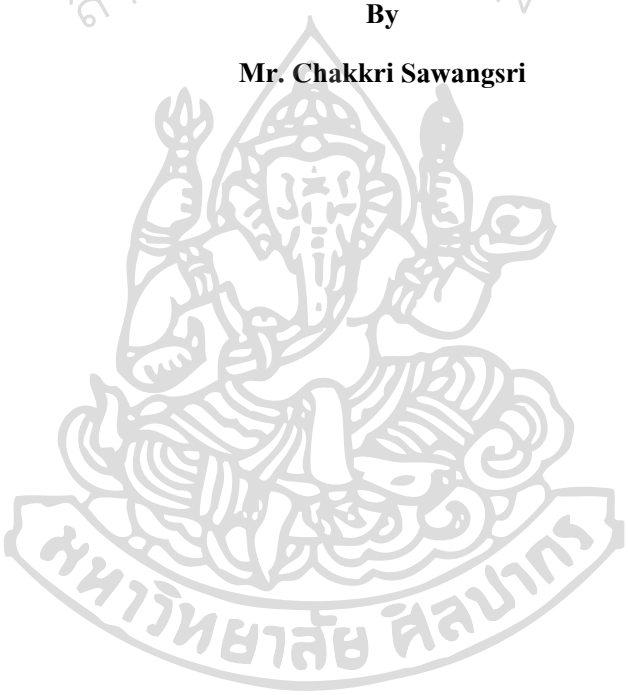

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

Bachelor of Fine Arts (B.F.A.), Program in Visual Arts

Department of Thai Art

The Faculty of Painting Sculpture and Graphic Arts

Silpakorn University

Academic Year 2013

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้ศิลปนิพนธ์ เรื่อง “ ดินแดนในอุดมคติ ” เสนอโดย นายจักรี แสวงศรี เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มวิชาเอกศิลปะไทย

.....

(อาจารย์อำมฤทธิ์ ชูสุวรรณ)

คณบดีคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์

...../...../.....

สำนักหอสมุดกลาง

ผู้ควบคุมศิลปนิพนธ์

1. อาจารย์จินตนา เปี่ยมศิริ

คณะกรรมการตรวจศิลปนิพนธ์ ..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ปรีชา เถาทอง)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์สาคริน์ทร์ เครืออ่อน)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์จินตนา เปี่ยมศิริ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์)

...../...../.....

..... กรรมการและเลขานุการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิชัย ภิรมย์รักษ์)

...../...../.....

หัวข้อศิลปนิพนธ์	ดินแดนในอุดมคติ
ชื่อนักศึกษา	นายจักรี แสวงศรี
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์
ภาควิชา	ศิลปไทย
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

ตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน เป็นจุดเริ่มต้นของความคิด และจินตนาการ ผสมผสานกับความรัก ความผูกพันในวิถีชีวิตชนบทอีสาน เป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์ เป็นผลงานจิตรกรรมที่แสดง ภาพแผนภูมิของดินแดนในอุดมคติ เป็นสถานที่ที่ไร้ซึ่งกาลเวลา ที่ซึ่งความเชื่อ ความศรัทธา ความจริง และความฝัน ผสมผสานกันอย่างกลมกลืน

สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศิลปากร

Thesis Title	Land From Imagination
Name	Mr. Chakkri Sawangsri
Concentration	Visual Arts
Department	Thai Art
Academic Year	2013

Abstract

The legend of Eastern folktale is the beginning of thought and imagination that combine with love and familiar with Eastern way of life. It is the inspiration to create this painting work to show the pictogram of idealistic territory where is without the time but integrated with belief, faith, truth and dream.

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอน้อมระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ผู้เป็นบุพการี อาจารย์ภาควิชาศิลปไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ รวมไปถึงคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ศาสตร์วิชาความรู้ สถาบันการศึกษา และผู้มีพระคุณทุกท่าน รวมถึงสรรพสิ่งที่ให้ประสบการณ์ความเข้าใจตลอดจนความชำนาญทางด้านศิลปะแก่ข้าพเจ้า

สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัย ศิลปากร

คำนำ

เอกสารศิลปนิพนธ์ฉบับนี้รวบรวมขึ้นเพื่อประกอบการสร้างสรรค์ ผลงานศิลปนิพนธ์ สาขาทัศนศิลป์(ศิลปะไทย) ตามหัวข้อเรื่อง “ดินแดนในอุดมคติ” โดยการนำเสนอแนวความคิด แรงบันดาลใจ กระบวนการสร้างสรรค์ การพัฒนาและการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนรวมไปถึง วิธีการทำงาน ที่เกิดการศึกษาจากประสบการณ์การสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าหวังว่า โครงการศิลปนิพนธ์นี้จะเกิดประโยชน์แก่ผู้สนใจทางด้านศิลปะทั่วไป

สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัย ศิลปากร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

คำนำ ..... ช

สารบัญภาพ ..... ญ

บทที่

1 บทนำ 1

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา 1

ขอบเขตของการศึกษา 2

วิธีการศึกษา 2

แหล่งข้อมูล 2

อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา 3

2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน 4

ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ 4

อิทธิพลจากศิลปกรรมพื้นถิ่นอีสาน 4

อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมพื้นถิ่นอีสาน 6

อิทธิพลจากตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน 7

อิทธิพลจากสถาปัตยกรรมอีสาน 11

อิทธิพลจากธาตุอีสาน 12

3 ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์ 14

การศึกษาข้อมูล 14

การประมวลความคิด 14

การแสดงออกทางทัศน์ศิลป์ 15

วิธีการสร้างสรรค์ 16

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน 17

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย ศิลปากร

บทที่ หน้า
4 การพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ 33
การสร้างสรรค์ผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ 33
ปัญหาในการสร้างสรรค์ผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ 33
การสร้างสรรค์ผลงานระยะศิลปนิพนธ์ 39
ปัญหาในการสร้างงานระยะศิลปนิพนธ์ 40
5 บทสรุป 53
บรรณานุกรม 54
ประวัติผู้วิจัย 55

สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัย ศิลปากร

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพจิตรกรรมฝาผนังหรือปูนปั้นจากวัดไชยศรี อ.เมือง จ.ขอนแก่น.	5
2	ภาพพระธาตุศรีสองรัก อ.ด่านซ้าย จ.เลย	5
3	ภาพสภาพแวดล้อมพื้นถิ่นอีสาน	6
4	ภาพพิธีกรรมบูชาพญาแถน	7
5	ภาพส่วนหนึ่งของรถขบวนแห่ในงานเทศกาลบุญบั้งไฟแสดง เรื่อง พญาคันคาก จาก จ.ยโสธร	10
6	ภาพแสดงเรื่องฮีต 12 ประเพณีบุญบั้งไฟ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จ. ขอนแก่น	11
7	ภาพที่ 7 ภาพโบสถ์หรือสิมวัดไชยศรี อ.เมือง จ. ขอนแก่น	12
8	ภาพที่ 8 ภาพพระธาตุพนม อ. ธาตุพนม จ. นครพนม	13
9	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : เฟรมกระดาษสา	17
10	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : สีอะคริลิค	18
11	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : สีฝุ่น	18
12	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : พู่กัน	19
13	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ไม้บรรทัด	19
14	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ถังน้ำ	20
15	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : จานสี	20
16	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ดินสอ	21
17	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ทองคำเปลว	21
18	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ทองผง	22
19	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ผ้าเช็ดสี	22
20	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : โครงเฟรม	23
21	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ผ้าใบ	23
22	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : กระดาษสา	24
23	ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : กาว	24
24	ภาพขั้นตอนในการสร้างภาพร่างลายเส้น	25
25	ภาพขั้นตอนการทำภาพร่างสี	25
26	ภาพขั้นตอนการทำโครงเฟรม	26
27	ภาพขั้นตอนการทำเฟรม	26

ภาพที่ หน้า

28 ภาพเฟรมที่รองพื้นด้วยกระดาษสา 27
29 ภาพขั้นตอนการร่าง 27
30 ภาพขั้นตอนการลงสี 28
31 ภาพขั้นตอนการลงสี 28
32 ภาพขั้นตอนการลงสี 29
33 ภาพขั้นตอนการลงสี 29
34 ภาพขั้นตอนการเก็บรายละเอียด 30
35 ภาพขั้นตอนการเก็บรายละเอียด 30
36 ภาพขั้นตอนการเก็บรายละเอียด 31
37 ภาพขั้นตอนการเก็บรายละเอียด 31
38 ภาพผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ 32
39 ภาพผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 1 35
40 ภาพผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2 36
41 ภาพผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 3 37
42 ภาพผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 40 38
43 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 1 41
44 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 1 42
45 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 1 42
46 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2 43
47 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2 44
48 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2 44
49 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2 45
50 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2 45
51 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2 46
52 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2 46
53 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 3 47
54 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 3 48
55 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 3 48
56 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 3 49

ภาพที่ หน้า

57 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 3 49
58 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 4 50
59 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 4 51
60 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 4 51
61 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 4 52
62 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 4 52

สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทที่ 1

บทนำ

ภาคอีสานเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมอันเนื่องมาจากประวัติศาสตร์อันยาวนาน การผสมผสานระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ก่อให้เกิดรูปแบบของประเพณีและรูปแบบของวิถีชีวิตที่มีความโดดเด่น เป็นเฉพาะตัว สามารถสื่อให้เห็น ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก การแสดงออกเหล่านี้ถูกถ่ายทอดออกมาในรูปของภาษา เช่น คำผญา คำกลอนลำที่มีเนื้อหาสั่งสอนอบรมคนในชุมชน หรือ คำกลอนที่ใช้เพื่อความบันเทิงใจ นอกจากนี้ยังมีนิทานหรือตำนานที่บอกเล่าสืบทอดต่อกันมา เช่นตำนานพระธาตุพนม นิทานผาแดงนางไอ่ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีสัญลักษณ์ในธรรมเนียม ปฏิบัติอีกหลายอย่างที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตอีสานในแง่มุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีที่ยังคงมีมาจนปัจจุบัน

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเป็นไปเพื่อปลูกฝัง และกล่อมเกลาคนในชุมชน ให้มีความมั่นคงในพุทธศาสนา เช่น การสอดแทรกเรื่องของการทำความดีอย่างไม่ย้อท้อ แม้จะมีอุปสรรคขวากหนาม ก็จะได้สัมฤทธิผลในที่สุด บุคคลต้องมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การไม่มีความอาฆาตพยาบาทต่อผู้คิดร้าย ฯลฯ เหล่านี้เป็นจารีตในประเพณีอีสาน ซึ่งมีที่มาจากความเชื่อในพุทธศาสนาทั้งสิ้น ที่บรรพบุรุษชาวอีสานเลือกนำมา ผสมผสานกับธรรมเนียมปฏิบัติในการดำรงชีวิต โดยมีการถ่ายทอดอย่างแนบเนียน ในรูปแบบของศิลปกรรม และธรรมเนียม ประเพณีที่ปลูกฝัง ส่งผ่านกันต่อเนื่องมา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมให้สังคม เกิดความ สุขสงบ สามัคคี มีความเจริญงอกงาม ตามแนวทางแห่งพุทธ

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

เพื่อค้นหารูปแบบที่สามารถสื่อถึง เรื่องราวความเชื่ออันมีที่มาจาก ตำนานนิทานพื้นบ้านอีสานที่เกี่ยวเนื่องกับ พุทธศาสนาอันเป็นความเชื่อที่แนบแน่นอยู่ในสังคมอีสาน โดยใช้รูปทรงสถาปัตยกรรมอีสานอาทิเช่น บ้านเรือน วัด สิม เจดีย์ ฯลฯ สร้างโลกแห่งอุดมคติ ตามตำนานความเชื่อพื้นบ้านบนแผนที่โบราณ เพื่อถ่ายทอดถึงดินแดนในจินตนาการ โดยนำเสนอผ่านกระบวนการสร้างสรรค์เป็นงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัย

แนวความคิดในการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าต้องการถ่ายทอดจินตภาพอันมีที่มา จากความสนใจ ในเรื่องราวของตำนานนิทานพื้นบ้าน และศิลปวัฒนธรรมอีสาน โดยใช้รูปทรงจากสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสานเช่น วัด โบสถ์วิหาร สิมอีสาน กำแพงแก้วฯลฯ ผสมผสานกับสภาพแวดล้อมในธรรมชาติ มาสร้าง และจินตนาการถึงแผนภูมิของดินแดนในอุดมคติ ซึ่งไม่สามารถไปถึงได้ด้วยกายหรือยานใดๆหากแต่สัมผัสได้ด้วยใจ

ขอบเขตของการศึกษา

1. รูปแบบ ผลงานจิตรกรรมไทย 2 มิติ
2. เทคนิค สีฝุ่น สีอะครีลิคบนกระดาษสา
3. เนื้อหา ถ่ายทอดเรื่องราว จากตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน ผสมผสานกับจินตนาการอันเกิดจากความรู้ที่ถูกสั่งสอนอบรมมา จากความสนใจในเรื่องราวตำนานนิทานพื้นบ้านอีสานและสิ่งแวดล้อมสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน
4. เวลาที่ใช้ในการทำศิลปะนิพนธ์ ตั้งแต่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2556 ถึง 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2557

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน สิ่งแวดล้อมสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน และแผนที่โบราณ
2. รวบรวมข้อมูลเนื้อหา รูปแบบ เทคนิควิธีการ แล้วนำมาทำภาพร่าง
3. นำภาพร่างที่ได้มาขยายเป็นผลงานจริง โดยพัฒนาปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับเรื่องราวที่นำเสนอ

แหล่งข้อมูล

1. เอกสารหนังสือต่างๆ เช่นหนังสือจิตรกรรมฝาผนังอีสาน หนังสือสถาปัตยกรรมอีสาน หนังสือแผนที่โบราณ
2. ข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตเช่น เว็ปไซต์ ต่างๆ ที่มีรูปภาพ และเนื้อหาเกี่ยวข้องกับดินแดนในปรัมปรา หรือโลกส่วนที่หายไป หรือมีการกล่าวถึง หรืออ้างอิงถึงในตำราเก่าแก่
3. ภาพจิตรกรรมฝาผนังอีสาน
4. ภาพถ่ายอินเตอร์เน็ต

อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา

1. เฟรมกระดาษสา
2. สีอะครีลิค
3. สีฝุ่น
4. พู่กัน
5. ไม้บรรทัด
6. ถังน้ำ
7. จานสี
8. ดินสอ
9. ทองคำเปลว
10. ทองผง
11. ผ้าเช็ดสี
12. โครงเฟรม
13. ผ้าใบ
14. กระดาษสา
15. กาว

สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัย ศิลปากร

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน

ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์

ศิลปะพื้นถิ่นอีสาน มีลักษณะเด่นเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า มีความเรียบง่าย ตรงไปตรงมา เต็มไปด้วยพลัง แห่งการแสดงออก ขณะเดียวกันก็สอดแทรกไปด้วยอารมณ์ขัน ความโลดโผน และสนุกสนาน ได้แก่การ ตีไก่ มวย หัวล้านชนกัน เช่นจิตรกรรมฝาผนังอีสานวัดหน้าพระธาตุ จ.นครราชสีมา การเล่นชนิดนี้มีที่มาจากเรื่อง เซียงเมี่ยง ตอนพนันชนหัวล้านเอาบ้านเมือง การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ เช่น การละเล่นสำหรับเด็ก ขี่ม้าก้านกล้วย ทอยเบี้ย หมากเลียนล้อ เล่นว่าว รวมถึงประเพณีพื้นถิ่นหลากหลาย เช่น ประเพณีการเผาศพ ประเพณีการลงข่วง ประเพณีฮดสรง ประเพณีแห่บั้งไฟ ตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน นับเป็นภาพรวมในการกล่าวถึงลักษณะของคนอีสานเช่นกัน จากความสนใจในศิลปะพื้นถิ่นนี้ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดแรงบันดาลใจที่จะผสมผสานเรื่องของอดีตกับสิ่งที่เป็นปัจจุบันเข้าด้วยกันเพื่อสร้างพื้นที่แห่งอุดมคติ ที่ซึ่ง ความเชื่อ ความศรัทธา ความจริง และความฝันผสมผสานกันอยู่อย่างกลมกลืน

ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าในชุดนี้ ได้รับอิทธิพลจากหลายๆด้านจนก่อเกิดเป็นแนวความคิดและรูปแบบของผลงานดังต่อไปนี้

อิทธิพลจากศิลปกรรมพื้นถิ่นอีสาน

งานศิลปกรรมพื้นถิ่นอีสาน ไม่ว่าจะเป็นงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และศิลปกรรมในแขนงต่างๆ ล้วนแล้วแต่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านอีสาน แสดงออกถึงความเรียบง่าย ตรงไปตรงมาสอดคล้องกับการใช้ชีวิตของคนอีสาน จิตรกรรมฝาผนังอีสาน เป็นศิลปกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นอีสานอย่างชัดเจนเช่น จิตรกรรมฝาผนังที่ วัดโพธาราม อ.นาดูน จ.มหาสารคาม วัดไชยศรี อ.เมือง จ.ขอนแก่น, วัดป่าเลไลยก์ อ.นาดูน จ.มหาสารคาม, วัดสระบัวแก้ว อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น, วัดสนวนวารี อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น เหล่านี้ล้วนให้อิทธิพลด้านการใช้สีที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน บรรยากาศของภาพส่วนใหญ่จะสว่างสดใส เกิดจากการสอดประสานของรูปทรงสีสัน และที่ว่าง ได้แก่เหลือง คราม แดง เขียว ฟ้า ส่วนภาพจิตรกรรมฝาผนังจากวัดสระบัวแก้ว อ.ทุ่งสิงห้อง จ.ขอนแก่น ให้อิทธิพลในด้านรูปแบบ เนื่องจากเป็นการสร้าง

งานศิลปะของช่างแต้ม ที่ได้แรงบันดาลใจมาจากสิ่งใกล้ตัว ดังเช่นอิทธิพลที่สำคัญของรูปทรงเจดีย์อีสาน ที่มีลักษณะเด่น เช่น พระธาตุศรีสองรัก อ.ด่านซ้าย จ.เลย พระธาตุขามแก่น อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น หรือภาพจิตรกรรมฝาผนังหรือปูนปั้นจากวัดไชยศรี อ.เมือง จ.ขอนแก่น ที่แสดงเรื่องอดีตพระพุทธเจ้า เรื่องเวสสันดรชาดก เรื่องสินไซ (มีวิถีชีวิตพื้นถิ่น, เรื่องเกี่ยวพุทธศาสนา)

ภาพที่ 1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังหรือปูนปั้นจากวัดไชยศรี อ.เมือง จ.ขอนแก่น

ภาพที่ 2 ภาพพระธาตุศรีสองรัก อ.ด่านซ้าย จ.เลย

อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมพื้นถิ่นอีสาน

สภาพภูมิประเทศในภาคอีสานเป็นที่ราบสูง ส่วนใหญ่คนอีสานประกอบอาชีพทำนาเพียงอย่างเดียว และเพียงปีละครั้งดังนั้นเพื่อให้การทำนาได้ผลดี มีผลผลิตเพียงพอต่อการบริโภค จึงเกิดพิธีกรรมหลากหลายขึ้นมา เพื่อรองรับความต้องการของจิตใจ และจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วยความเคารพและกตัญญูตามความเชื่อของชาวนา ส่วนใหญ่แล้วในแต่ละท้องถิ่นจะมีพิธีกรรมที่แตกต่างกันไป สำหรับคนอีสานแล้วจะยึด เทวดา ภูตผี เช่นตาแฮกหรือผีตาแฮก ตาปูหรือปูตา นาคนางธรณี พิธีกรรมเหล่านี้ล้วนแล้วเป็นเรื่องที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา มีกล่าวอ้างถึงในเรื่องตำนานนิทานพื้นบ้าน เช่น เรื่อง พญาคันคาก, ผาแดงนางไอ่ ตอนที่พญาคันคากเจรจาต่อพญาแถน ขอให้เมตตาชาวเมือง ประทานฝนตามฤดูกาลทุกปี ในทุกๆ เดือนหกซึ่งเป็นช่วงเริ่มฤดูทำนา ชาวอีสานจึงมีประเพณีบุญบั้งไฟเพื่อบูชาพญาแถนผู้เป็นเทพเหนือเทพทั้งหลาย เป็นผีเหนือผีทั้งปวง เพื่อจะได้อำนวยความสะดวกตลอดฤดูเพาะปลูก และเมื่อพญาแถนประทานฝนลงมาถึงพื้นโลกแล้ว บรรดากบ เขียด คางคกที่เป็นบริวารของพญาคันคาก ก็จะร้องประสานเสียงกัน เพื่อแสดงความขอบคุณต่อพญาแถน ซึ่งคล้ายคลึงกับพิธีกรรม ที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน ก็คือบุญบั้งไฟของชาวอีสาน เพราะนอกจากเป็นประเพณีเพื่อสร้างความสามัคคี และสร้างขวัญกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรค์ต่างๆ ตั้งแต่เริ่มฤดูทำจนสำเร็จ เสร็จจบได้ผลผลิตเป็นข้าวเปลือกขึ้นยุ้งฉาง ในกระบวนการผลิตนี้มีเรื่องของความเชื่อ เกี่ยวกับพญาแถนอยู่อย่างเหนียวแน่น จะเห็นได้ว่าจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานยังคงสืบเนื่องประเพณีเอาบุญบั้งไฟ และประกอบพิธีกรรมนี้ด้วยความเชื่อมั่นและศรัทธา

ภาพที่ 3 ภาพสภาพแวดล้อมพื้นถิ่นอีสาน

ภาพที่ 4 ภาพพิธีกรรมบูชาพญาแถน
ที่มา : ASTV ผู้จัดการออนไลน์, **กาฬสินธุ์จัดใหญ่บุญบั้งไฟตะไลล้านหนึ่งเดียวในโลก**, เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://www2.manager.co.th/Crime/ViewNews.aspx?NewsID=9550000061211

อิทธิพลจากตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน

วรรณกรรมที่เล่าสืบต่อกันมา เป็นเรื่องราวที่มนุษย์ผูกเรื่องขึ้นมา ด้วยภูมิปัญญาของปราชญ์หรือครูโบราณ เนื้อเรื่องผูกโยงอย่างสนุกสนาน พร้อมกับสอดแทรกคติสอนใจ และปรัชญาในพุทธศาสนา บางเรื่องมีกล่าวถึงพิธีกรรม ความเชื่อ และวิถีชีวิตของคนอีสาน นอกจากนี้ตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน ยังบอกถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของคนอีสานในสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี ข้อมูลจากตำนาน นิทานพื้นบ้านอีสานนี้ได้มาจากหนังสือ หินดาวเล่าเรื่องพญาแถน เขียนโดย มหาบุนมี เทบสีเมือง เป็นนักค้นคว้าประวัติศาสตร์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไผท ภูธา เป็นผู้เรียบเรียง

เรื่อง พญาคันคาก " คันคาก " ในภาษาอีสานที่แปลว่า"คางคก" เรื่อง "พญาคันคาก" อันเป็นต้นกำเนิดของประเพณีบุญบั้งไฟ ซึ่งเป็นบุญเดือนหกในฮีตสิบสองคองสิบสี่ของชาวอีสาน

ณ เมืองชมพู พระนางสีดา มเหสีของพญาเอกราชผู้ครองเมือง ได้ให้กำเนิดโอรสลักษณะแปลกประหลาด คือผิวกายเหลืองอร่ามดั่งทองคำ แต่เป็นตุ่มตอเหมือนผิวคางคก คนทั้งหลายจึงขนานนามพระกุมารว่า ท้าวคันคาก ซึ่งคันคาก แปลว่าคางคก เมื่อเติบใหญ่ขึ้น พระกุมารประสงค์จะได้พระชายาที่มีสิริโฉมงดงาม แต่พญาเอกราชได้ห้ามปรามไว้ ด้วยทรงอับอายในรูปกายของท้าวคันคาก แต่ท้าวคันคากก็ไม่ย่อท้อ ได้ตั้งจิตอธิษฐานขอพรจากพระอินทร์ ด้วยบุญบารมีแต่ชาติปาง

ก่อนของท้าวคันคาก พระอินทร์จึงเนรมิตปราสาทพร้อมทั้งประทานนางอุดรกุรุทวีป ผู้เป็นเนื้อคู่ให้เป็นชายา ส่วนท้าวคันคากเอง ก็ถอดรูปกายคันคากออกให้ กลายเป็นชายหนุ่มรูปงาม

พญาเอกราชยินดีกับพระโอรส จึงสละราชบัลลังก์ให้ครองเมืองต่อ ทรงพระนามว่า พญาคันคาก พญาคันคากตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม มีเดชานุภาพเป็นที่เลื่องลือ จนเมืองน้อยใหญ่ต่างมาสวามิภักดิ์ แต่ก็ทำให้มีผู้เดือดร้อน คือพญาแถน ผู้อยู่บนฟากฟ้า เพราะมนุษย์หันไปส่งส่วยให้พญาคันคากจนลืมบูชาพญาแถน จึงแกล้งงดสั่งพญานาคให้ไปให้น้ำในฤดูทำนา ทำให้เกิดความแห้งแล้ง ข้าวยากหมากแพง ชาวเมืองจึงไปร้องขอพญาคันคากให้ช่วย พญาคันคากจึงเกณฑ์กองทัพสัตว์มีพิษทั้งหลาย ได้แก่ มด ผึ้ง แตน ตะขาบ กบ เขียด เป็นอาทิ ทำทางและยกทัพขึ้นไปสู้กับพญาแถน โดยส่งมดปลวกไปกัดกินศัตราวุธของพญาแถนที่ตระเตรียมไว้ก่อน ทำให้เมื่อถึงเวลารบ พญาแถนไม่มีอาวุธ แม้จะร่ายมนต์ ก็ถูกเสียงกบ เขียด ไก่ กา กลบหมด เสกงูมากัดกินกบเขียด ก็โดนรุ้ง (แปลว่าเหยี่ยว) ของพญาคันคากจับกิน ทั้งสัตว์มีพิษก็ยังไปกัดต่อยพญาแถนจนต้องยอมแพ้ในที่สุด พญาคันคากจึงเริ่มเจรจาต่อพญาแถน ขอให้เมตตาชาวเมือง ประทานฝนตามฤดูกาลทุกปี พญาแถนแสร้งว่าลืม พญาคันคากจึงทูลเสนอว่าจะให้ชาวบ้านจุดบั้งไฟขึ้นมาเตือน พญาแถนก็เห็นชอบด้วย ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ทุก ๆ เดือนหกซึ่งเป็นช่วงเริ่มฤดูทำนา ชาวอีสานจึงมีประเพณีบุญบั้งไฟเพื่อบูชาพญาแถน เพื่อจะได้อำนวยความสะดวกตลอดฤดูเพาะปลูก และเมื่อพญาแถนประทานฝนลงมาถึงพื้นโลกแล้ว บรรดากบเขียดคางคกที่เป็นบริวารของพญาคันคาก ก็จะร้องประสานเพื่อแสดงความขอบคุณต่อพญาแถน[1]

เรื่อง สินไซ มีเมืองหนึ่งชื่อว่า เมืองปัญจาล ซึ่งมีท้าวกุศราชครอง มีมเหสีชื่อนางจันทาเทวี พระขนิษฐาของท้าวกุศราช ชื่อนางสุมณฑา ถูกยักษ์ลักพาไปเป็นชายา ภายหลังจึงพาชายาทั้งเจ็ดกลับเมือง อยู่มาไม่นานพระชายาทั้งเจ็ดและพระมเหสีตั้งครรภ์ ประสูติออกมาเป็นโอรสทุกพระองค์ พระมเหสีนางจันทาเทวีประสูติโอรสเป็นราชสีห์ชื่อว่า " สีโห " ส่วนพระชายาองค์สุดท้องประสูติโอรสชื่อว่า " สินไซ (ศิลปชัย) " และมีสังข์เป็นอาวุธติดมือมาพร้อมกับประสูติ หมอหูฮา (โหรา) ทำนายว่าพระโอรสสินไซมีบุญญาธิการมาก สามารถปราบยักษ์และศัตรูได้ทั่วจักรวาล พี่สาวทั้งหกอิจฉาน้องสาวมา จึงติดสินบนหมอหูฮาให้ทำนายเท็จกราบทูลท้าวกุศราช ท้าวกุศราชจึงจำยอมขับไล่นางและโอรสสินไซออกจากเมือง เพราะหมอหูฮาทูลว่าพระโอรสจะนำความวิบัติมาสู่บ้านเมือง ท้าวสีโหโอรสมเหสีจันทาเทวีขอติดตามสินไซไปด้วย มารดาสินไซพร้อมด้วยท้าวสีโหและสินไซก็เดินป่าพเนจรไป พระอินทร์ทราบเรื่องจึงมาเนรมิตกระท่อมให้แม่ลูกอาศัยอยู่ หก

---

[1] กระปุกดอทคอม, **ฮือฮา “เด็กชาย 6 ขวบ” อ่าน “บาลี” คล่องปร๋อ**, เข้าถึงเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2557, เข้าถึงได้จาก http://hilight.kapook.com/view/8180

กุมารเจริญวัยได้เสด็จประพาสป่ามาพบกระท่อมของสินไชและมารดา สินไชได้แสดงอภินิหารให้กุมารทั้งหกชม วันหนึ่งกุมารทั้งหกอยากอวดอิทธิฤทธิ์ให้บิดาชม จึงมาติดสินบนให้สินไชเรียกสัตว์เข้าเมือง พระบิดาเห็นดังนั้นจึงคิดว่าพระกุมารมีอิทธิฤทธิ์สามารถเรียกสัตว์ป่าได้จริง ๆ พระบิดาจึงสั่งให้กุมารทั้งหกไปติดตามหานางสุมณฑาที่ยักษ์ลักพาไป พระกุมารทั้งหกจึงอ้อนวอนให้สินไชช่วยเหลือไปตามพระเจ้าอา พระมารดาไม่อยากให้สินไชไป แต่สินไชได้รับรองกับพระมารดาว่าตนเองมีอิทธิฤทธิ์ มีทั้งสังข์ และท้าวสีโหที่จะช่วยขจัดภัยพิบัติทั้งปวง พระมารดาจึงยินยอมให้ไปกับกุมารทั้งหก

เมื่อกองโยธาไปถึงฝั่งมหาสมุทรสินไชจึงให้กองโยธาและกุมารทั้งหกตั้งทัพคอยอยู่ที่ฝั่งน้ำ ตนและสีโหจะไปยังเมืองยักษ์ติดตามนางสุมณฑาเอง สินไชก็ขี่ท้าวสีโหเหาะไปจนถึงเมืองยักษ์ได้พบนางสุมณฑาเล่าเรื่องของตนให้ฟัง นางสุมณฑาก็ยินดีแต่นางเองก็ห่วงพระธิดาชื่อนางสุดาจันทร์ ที่ตกเป็นชายาท้าววิรุณนาค เพราะยักษ์ผู้เป็นบิดาเสียพนันกับท้าววิรุณนาค เมื่อยักษ์ผู้เป็นสามีนางสุมณฑาเข้าเมืองทราบว่ามีมนุษย์อยู่ในปราสาท จึงตามหาจนพบสินไช ทั้งสองรบกันด้วยศาสตร์ศิลป์ต่าง ๆ นานา

ในที่สุดสินไชก็ฆ่ายักษ์ได้ และไปเมืองนาคเล่นพนันเอาเมืองกับท้าววิรุณนาค ท้าววิรุณนาคแพ้ยอมยกเมืองให้ แต่ไม่ยอมให้นางสุดาจันทร์ ทั้งสองจึงรบกันสินไชชิงนางไปได้ จึงพานางสุดาจันทร์และนางสุมณฑากลับมายังฝั่งมหาสมุทรที่กุมารตั้งทัพคอยอยู่ กุมารทั้งหกดีพระทัยมาก แต่ไม่รู้จะไปทูลพระบิดาอย่างไรดี จึงหาอุบายฆ่าสินไช เมื่อได้โอกาสจึงผลักสินไชตกเหวพร้อมกับสีโห หกกุมารจึงยกทัพกลับเมืองพานางสุมณฑาและนางสุดาจันทร์เข้าเมือง ระหว่าทางนางสุมณฑาเป็นห่วงสินไชมาก แต่ก็จนใจจึงนำผ้าสไบแขวนไว้อธิษฐานว่าหากสินไชยังมีชีวิตอยู่ ขอให้นางได้พบผ้าผืนนี้อีก หกกุมารยกทัพกลับถึงเมือง

ท้าวกุศราชบิดาทรงดีพระทัยมาก ที่หกกุมารมีอิทธิฤทธิ์ปราบยักษ์ปราบนาคได้สำเร็จ จึงจัดงานเฉลิมฉลอง เป็นการใหญ่ ส่วนนางสุมณฑาและนางสุดาจันทร์ไม่กล้าจะทูลความจริง เพราะคิดว่าสินไชคงตายแล้ว วันหนึ่งพ่อค้าสำเภาได้พบผ้าสไบซึ่งเป็นผ้ากษัตริย์ จึงนำมาถวายท้าวกุศราช นางสุมณฑาเห็นผ้าของตนที่อธิฐานไว้ จึงทราบว่าพระสินไชยังมีชีวิตอยู่ จึงเล่าเรื่องทั้งหมดให้ท้าวกุศราชฟัง ท้าวกุศราชจึงจัดงานฉลองพระนครเจ็ดวันเจ็ดคืน เพื่ออุบายให้ท้าวสินไชมาเที่ยวงานเฉลิมฉลอง และให้นางสุมณฑาคอยติดตามดูคนมาเที่ยวงานเพื่อตามหาสินไช ฝ่ายสินไชเมื่อถูกผลักตกเหวร้อนถึงพระอินทร์ ๆ มาช่วยชุบชีวิตแล้วให้กลับไปอยู่กับมารดาตามเดิม เมื่อมีงานฉลองพระนครก็ไปเดินเที่ยว นางสุมณฑาพบเข้าจึงให้เข้าเฝ้าท้าวกุศราช ๆ สอบถามความจริงจึงสั่งให้ประหารหมอหูฮา และขับไล่พระกุมารทั้งหกและพระชายาทั้งหกไปอยู่เมืองจำปา ท้าวกุศราชก็แต่ง

ราชรถไปรับพระชายาและสินไซเข้าเมือง ส่วนนางสุดาจันทร์ท้าวิรุณนาคมาขอไปเป็นชายาเหมือนเดิม ท้าวสินไซก็ได้ครองราชย์ปกครองราษฎรอยู่ในทศพิธิราชธรรมสืบมา[2]

ภาพที่ 5 ภาพส่วนหนึ่งของรถขบวนแห่ในงานเทศกาลบุญบั้งไฟแสดงเรื่อง พญาคันคาก จาก จ. ยโสธร

ที่มา: ลุงวอ[นามแฝง], **คุณคางคก มีคุณูปการต่อชาวยโสธรมาก**, เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://www.oknation.net/blog/welder

[2] เล็บหงษ์ [นางแฝง], **นิทานพื้นบ้าน "สังข์สินไชย"**, เข้าถึงเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2557, เข้าถึงได้จาก http://www.oknation.net/blog/print.php?id=122942

ภาพที่ 6 ภาพแสดงเรื่องฮิต 12 ประเพณีบุญบั้งไฟ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จ. ขอนแก่น
ที่มา: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, **ฮิต 12**, เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://aca.kku.ac.th/heet12/bunkfai.html

อิทธิพลจากสถาปัตยกรรมอีสาน

สิม มาจากคำว่า สีมา สิมมา หรือพัทธสีมา ที่ปรากฏในคำจารึก บนแผ่นหินที่ประกาศเจตนาอุทิศของผู้สร้าง ปักไว้ด้านหลังสิม มีปรากฏอยู่ทั่วไป ความหมายของคำเหล่านี้ หมายถึง เขต แดน ที่กำหนดในการประชุมทำสังฆกรรมอันเป็นกิจของสงฆ์ โดยมีแผ่นสีมาหินเป็นเครื่องหมาย แสดงขอบเขตรอบบริเวณตัวสิม มีการเลือกใช้โครงสร้างที่เหมาะสมสัมพันธ์กับขนาด ชาวอีสานจะเรียกโบสถ์ว่า “สิม” ลักษณะโดยทั่วไปของสิม แบ่งเป็น 2 ประเภทหลักตามสภาพของแหล่งที่ตั้ง คือ สิมน้ำและสิมบก สิมน้ำ เป็นสิมที่ตั้งอยู่กลางน้ำ เช่น สระ หนอง บึง สิมน้ำถือว่าเป็นสิมบริสุทธิ์ เป็นคติความเชื่อในพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ที่นิยมบวชกันในน้ำ ส่วนใหญ่เป็นอาคารที่สร้างอย่างชั่วคราว สำหรับวัดที่ยังไม่มีวิสุงคามสีมา ส่วนใหญ่สิมบกเป็นสิมที่ตั้งอยู่บนแผ่นดิน มีลักษณะเป็นอาคารถาวร นอกจากนี้ สิมยังแบ่งตามลำดับอายุก่อนหลังและลักษณะร่วมในรูปแบบได้เป็น 4 ประเภท คือ สิมก่อผนังแบบดั้งเดิม สิมโถง สิมก่อผนังรุ่นหลัง และสิมแบบผสม การคลี่คลายเชิงช่างทางสัดส่วน ทรวดทรง งานตกแต่งเพื่อความสวยงาม การเลือกใช้วัสดุในท้องถิ่น นับเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสานที่มิอาจมองผ่านได้เลย

ภาพที่ 7 ภาพโบสถ์หรือสิมวัดไชยศรี อ.เมือง จ. ขอนแก่น
ที่มา: อาร์ตนานา สตูดิโอ, **วัดไชยศรี**, เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://isan.tiewrussia.com/wat_chaisri/

อิทธิพลจากธาตุอีสาน

ธาตุ และ พระธาตุ เป็นภาษาถิ่นของภาคอีสานที่ใช้เรียกอนุสาวรีย์ หรือสิ่งก่อสร้างเพื่อบรรจุอัฐิของผู้วายชนม์ มีความหมายอย่างเดียวกับ เจดีย์ หรือ สถูป ในภาษาภาคกลาง หากเรียก ธาตุ ย่อมหมายถึงที่บรรจุกระดูกบุคคลธรรมดาสามัญ พระธาตุย่อมหมายถึงสิ่งก่อสร้างที่ประดิษฐานแต่เฉพาะพระบรมสารีริกธาตุขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือพระอรหันต์เจ้าแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ธาตุและพระธาตุที่ข้าพเจ้าเลือกมาใช้ในงานมีลักษณะพิเศษคือ มีรูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์ซึ่งมีเฉพาะในภาคอีสานเท่านั้น คือ ยอดธาตุเป็นทรงบัวเหลี่ยม หรือ สี่เหลี่ยม และยังมีธาตุไม้ และแต่ละพระธาตุนั้นก็มีประวัติ มีตำนาน ของแต่ล่ะ ธาตุและพระธาตุแฝงอยู่ด้วย[3]

[3] วิโรฒ ศรีสุโร, **ธาตุอีสาน** (กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส, 2539), ก-2.

ภาพที่ 8 ภาพพระธาตุพนม อ. ธาตุพนม จ. นครพนม

ที่มา: จังหวัดนครพนม, **พระธาตุพนม**, เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://www.thatphanom.com/

บทที่ 3

ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์

จากการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวกับเรื่องตำนานนิทานปรัมปรา การรับอิทธิพลวิถีชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีพื้นบ้านอีสาน ต่างๆแล้วพบว่า เรื่องของตำนานนิทานพื้นบ้านอีสานนอกจากจะแฝงไปด้วยเรื่องของความเชื่อแล้วยังมีความสนุกสนานสอดคล้องกับวัฒนธรรมวิถีชีวิตพื้นบ้านได้อย่างแนบเนียน นอกจากนี้

เนื้อหาของเรื่องในตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน แม้เป็นเรื่องที่ถูกแต่งขึ้นนานมาแล้ว แต่เนื้อ กลับมีความหมายสอดคล้อง สัมพันธ์ คล้ายคลึง กับสภาพวิถีชีวิตปัจจุบัน จนอาจกล่าวได้ว่ามีสภาพวิถีชีวิตอีสานซ่อนอยู่ในนิทานตำนานเหล่านี้ ข้าพเจ้าจึงได้นำมาแสดงออก ผ่านกระบวนการทางความคิด และสร้างสรรค์อย่างมีระบบ โดยใช้ทัศนธาตุและรูปทรงจากงานศิลปกรรมอีสานผสมผสานกันจินตนาการและจิตใต้สำนึกส่วนตัวของข้าพเจ้า ผลงานชุดนี้จะใช้รูปทรง เส้น สี น้ำหนัก จากศิลปกรรมอีสานเป็นที่มาจากการพัฒนาการและการคลีคลายผลงาน ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของกระบวนสร้างสรรค์มาเป็นลำดับ โดยมีขั้นตอนและบวนการสร้างสรรค์ดังนี้

การศึกษาข้อมูล

ข้อมูลตำนาน นิทาน สถาปัตยกรรมอีสาน ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตคนอีสาน เป็นข้อมูลที่เป็นจุดเริ่มต้น และสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน ข้าพเจ้าได้ศึกษาเรื่องราวตำนาน นิทานพื้นบ้านอีสานจากการบอกเล่า จารึกอักษร วรรณกรรม ภาพเขียน และสถาปัตยกรรมอีสานจาก หนังสือและสถานที่จริง ตลอดจนงานศิลปกรรมอีสานในแขนงอื่นๆ ซึ่งเป็นความประทับใจให้ข้าพเจ้านำมาแสดงออก ผ่านรูปแบบสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ ที่เป็นอัตลักษณ์ของตัวเอง

การประมวลความคิด

วิเคราะห์เนื้อหาสาระของเรื่องที่ต้องการศึกษา และทำความเข้าใจ มีเรื่องที่เกี่ยวกับตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน และสถาปัตยกรรมอีสาน จากภาพจิตรกรรมฝาผนังอีสานและศิลปกรรมอีสานในแขนงต่างๆ ที่เกิดจากภูมิปัญญาจากครูช่างและชาวบ้านอีสาน พิธีกรรมที่

สอดคล้องกับวิถีชีวิตคนอีสาน สิ่งเหล่านี้จะทำให้มองเห็นความคิดที่ลึกซึ้งของคนอีสานในอดีต ที่แฝง และสะท้อนผ่านรูปทรงของสถาปัตยกรรมอีสานและเรื่องราวในตำนาน นิทานพื้นบ้านอีสาน

การแสดงออกทางทัศน์ศิลป์

ข้าพเจ้าได้สะท้อนความงามออกมาให้ปรากฏเป็นรูปธรรมด้วยปฐมธาตุทางศิลปะเส้น สี และองค์ประกอบภาพให้มีความสอดคล้องกับการพรรณนาความจากเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในเรื่องราวตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน มาผสมผสานกับจินตนาการ อารมณ์ความรู้สึกส่วนตน โดยกำหนดองค์ประกอบด้วยทัศน์ธาตุต่างๆดังนี้

1. เส้น (Line) เส้น เป็นทัศนธาตุเบื้องต้นที่สำคัญที่สุด เป็นจุดเริ่มต้นของทัศนศิลปะทุกแขนง เส้นเป็นพื้นฐานของโครงสร้าง และสามารถแสดงความรู้สึกได้ด้วยตัวของมันเอง
เส้นในงานของข้าพเจ้า มีทั้งเส้นตั้งเส้นนอน และเส้นอิสระ ข้าพเจ้าใช้เส้นในการร่างภาพเส้นร่างที่ตั้งใจ และเกิดจากความผิดพลาดในตอนร่าง จะทิ้งเส้นที่ร่างไว้ และคงสภาพของเส้นทั้งหมดที่มีในงาน ไว้แม้เป็นเส้นที่ผิดพลาดเพื่อให้เกิดอารมณ์ที่พร่า ไหว ไม่ชัดเจน เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกตามจินตนาการที่ทำให้รู้สึกถึงลักษณะของการเคลื่อนไหว เส้นที่ทิ้งไว้จะทำให้ผู้ดูมีส่วนร่วมในการจินตนาการต่อ และเชื่อมกับเนื้อหาผลงานอีกด้วย เส้นที่เกิดนั้นได้รับอิทธิพลมาจากงานจิตรกรรมฝาผนังอีสาน ลายเส้นจากแผนที่โบราณ รวมไปถึงเส้นในงานศิลปะไทยด้วย

2. รูปทรง (Form) เป็นรูปทรงที่เกิดจากการผสมผสานกัน ของสถาปัตยกรรมอีสานและสภาพแวดล้อมโขดหิน, ต้นไม้ ฯลฯ เกาะเกี่ยวกันทั้งสลับซับซ้อน และล่องลอยเป็นเอกเทศ เพื่อแสดงแผนภูมิของดินแดนในจินตนาการ ด้วยรูปทรงที่ผ่านกระบวนการกลั่นกรองทางความคิดจินตนาการ ความรู้สึก รูปทรงเล็กใหญ่ต่างกัน ทิศทางต่างกัน ให้เกิดความประสานกันระหว่างน้ำหนักและพื้นที่ว่าง สนุกสนาน คึกคัก และเวิ้งว้างไม่สิ้นสุด

3. น้ำหนัก (Tone) ในงานของข้าพเจ้า ให้น้ำหนักเป็นตัวกำหนดตำแหน่งของภาพ โดยไม่คำนึงถึงความเป็นจริง ตามสภาพธรรมชาติ แต่น้ำหนักในภาพจะทำหน้าที่สร้างองค์ประกอบโดยมีน้ำหนักของสีแทรกอยู่ เพื่อให้เกิดความประสานกลมกลืน หรือเน้นให้เกิดอารมณ์ขัดแย้ง ในแต่ละรูปทรง ทั้งนี้ข้าพเจ้าได้ศึกษาเพิ่มเติมผลงานจิตรกรรมของ สุวัฒน์ชัย ทับทิม

4. จังหวะ (Rhythm) ข้าพเจ้าใช้การเชื่อมต่อ ความถี่ห่างของจังหวะ ของเส้น ของรูปทรง จากรูปทรงหนึ่งเชื่อมต่อกับรูปทรงหนึ่ง กลุ่มภาพหนึ่งเชื่อมต่อกับอีกกลุ่มรูปทรงหนึ่ง เพื่อสื่อถึงความเวิ้งว้าง ห่างไกล อันเป็นจินตนาการที่เกี่ยวกับฟากฟ้า แดน ของพญาแถนและดินแดนในอุดมคติของข้าพเจ้า

5. สี (Color) ข้าพเจ้าใช้สีพื้นหลัง เป็นสีของกระดาษสา เพื่อแสดงบรรยากาศ ของสภาพวิถีชีวิตที่อบอุ่นของคนอีสาน โครงสร้างของสีโดยรวม สีคราม สีเหลือง สีแดง สีน้ำตาล สีแดง สีขาว สีฟ้าสีส้มซึ่งเป็นสีที่ได้อิทธิพลมาจาก ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดโพธาราม วัดป่าเลไลยก์ วัดสระบัวแก้ว วัดสนวนวารี เป็นต้น แทนค่าอารมณ์ความรู้สึก และแสดงออกถึงความเป็นพื้นถิ่นอีสาน

6. ที่ว่าง (space) พื้นที่ว่างเป็นส่วนสำคัญ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรง รูปทรงกำหนดทิศทางของเรื่องราว และเนื้อหาแสดงออกถึงจังหวะความเป็นspace ความเวิ้งว้างความรู้สึกของตนที่มองขึ้นไปบนฟากฟ้า

วิธีการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ มีการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง ภาพร่างลายเส้นเป็นส่วนที่สำคัญมาก ก่อนที่จะเป็นภาพต้นแบบ ข้าพเจ้าได้นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้านำมาวิเคราะห์หารูปแบบ โครงสร้างลายเส้นภาพรวมทั้งหมดก่อน องค์ประกอบอาจมีลดมีเพิ่ม ลดทอนในบางส่วนเพื่อความเหมาะสม

2. ขั้นตอนการสร้างภาพร่างสี หลังจากร่างภาพด้วยลายเส้น นำไปถ่ายเอกสาร แล้วลงสีเพื่อวางโครงสี เริ่มลงสีตามแบบร่าง น้ำหนักสีควรจะหนักหรือจะเบา และวางโครงสีให้สมบูรณ์ต่อเนื่องกันทั่วทั้งภาพ แล้วนำภาพร่างต้นแบบมาขยายต่อไป

3. ขั้นตอนการทำเฟรม ทำเฟรมไม้ ขนาดตามที่ต้องการ ให้พอดีกับภาพร่าง เพื่อองค์ประกอบที่ร่างไว้จะได้ไม่ผิดเพี้ยน นำเฟรมมาขึงผ้าใบให้ตึง ใช้กระดาษสา เป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อเวลาติดจะได้มีร่อยรอยของขอบกระดาษสาอยู่ ทากาวติดลงบนเฟรม ติดให้ทั่วทั้งเฟรมรอแห้งแล้วติดซ้ำอีก1รอบ

4. ขั้นตอนการร่างภาพ ในการร่างภาพข้าพเจ้ายึดโครงสร้างจากภาพร่างต้นแบบเป็นสำคัญ เพื่อให้ได้สัดส่วน และตำแหน่งภาพที่เหมาะสม ใช้ดินสอสีไม้ในการร่างภาพโครงสร้างทั้งหมดทั้งนี้ข้าพเจ้าต้องการให้ยังคงร่องรอยวาดเส้นโดยไม่ต้องลบออก แล้วค่อยเพิ่มรายละเอียดเพื่อให้ได้อารมณ์ความรู้สึก ของความเคลื่อนไหวในภาพ

5. ขั้นตอนการลงสี สีที่ใช้ข้าพเจ้าเลือกใช้สีฝุ่นและสีอะครีลิค เนื่องจากสีฝุ่นให้บรรยากาศที่มีความนุ่มนวลเป็นธรรมชาติ ส่วนสีอะครีลิคใช้ในการเพิ่มความชัดเจนในรูปทรง ข้าพเจ้าใช้สีฝุ่นสร้างน้ำหนักอ่อนแก่ทั่วทั้งภาพก่อน แล้วลงสีอะครีลิคตรงส่วนที่ต้องการเน้นให้เกิดความชัดเจนและเป็นจุดสำคัญในภาพ โดยเลือกใช้โครงสีจากภาพจิตรกรรมฝาผนังอีสานและภาพ

แผนที่โบราณ บ่งบอกความเป็นอีสาน สีคราม สีเหลือง สีแดง สีน้ำตาล สีขาว สีฟ้าและตามอารมณ์ความรู้สึก เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และได้ตามที่ต้องการแสดงออก

6. ขั้นตอนการเก็บรายละเอียด หลังจากลงสีโดยรวมเสร็จแล้ว จึงเก็บรายละเอียดตัวหลังคา ตัวสถาปัตยกรรม และลายละเอียดของตัวพื้นภาพ คัดน้ำหนักและปล่อยน้ำหนัก โดยเน้นในจุดที่มีความสำคัญโดยเนื้อหาและ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของภาพ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน

ภาพที่ 9 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : เฟรมกระดาษสา

ภาพที่ 10 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : สีอะคริลิค

ภาพที่ 11 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : สีฝุ่น

ภาพที่ 12 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : พู่กัน

ภาพที่ 13 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ไม้บรรทัด

ภาพที่ 14 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ถังน้ำ

ภาพที่ 15 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : จานสี

ภาพที่ 16 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ดินสอ

ภาพที่ 17 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ทองคำเปลว

ภาพที่ 18 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ทองผง

ภาพที่ 19 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ผ้าเช็ดสี

ภาพที่ 20 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : โครงเฟรม

ภาพที่ 21 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : ผ้าใบ

ภาพที่ 22 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : กระดาษสา

ภาพที่ 23 ภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน : กาว

ขั้นตอนการทำงาน

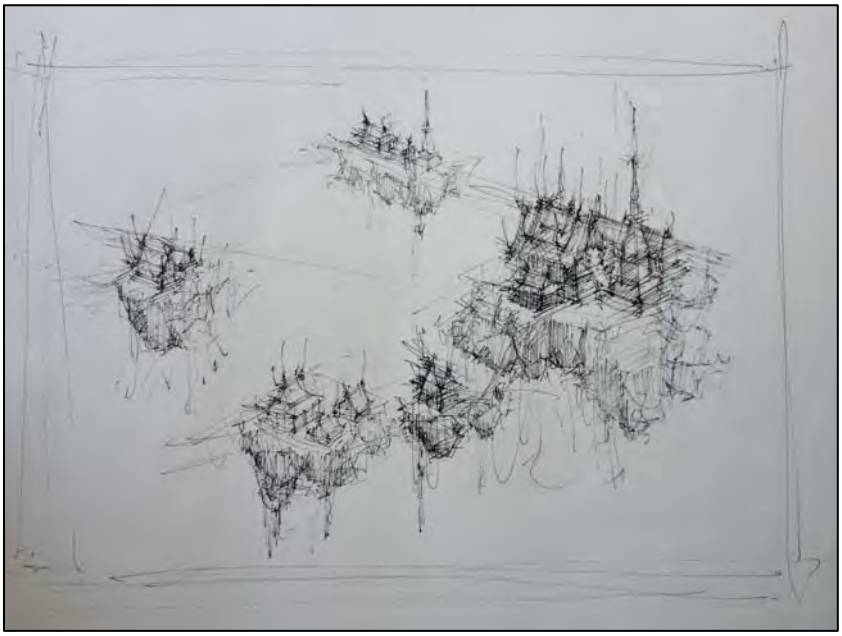

ภาพที่ 24 ภาพขั้นตอนในการสร้างภาพร่างลายเส้น

ภาพที่ 25 ภาพขั้นตอนการทำภาพร่างสี

ภาพที่ 26 ภาพขั้นตอนการทำโครงเฟรม

ภาพที่ 27 ภาพขั้นตอนการทำเฟรม

ภาพที่ 28 ภาพเฟรมที่รองพื้นด้วยกระดาษสา

ภาพที่ 29 ภาพขั้นตอนการร่าง

ภาพที่ 30 ภาพขั้นตอนการลงสี

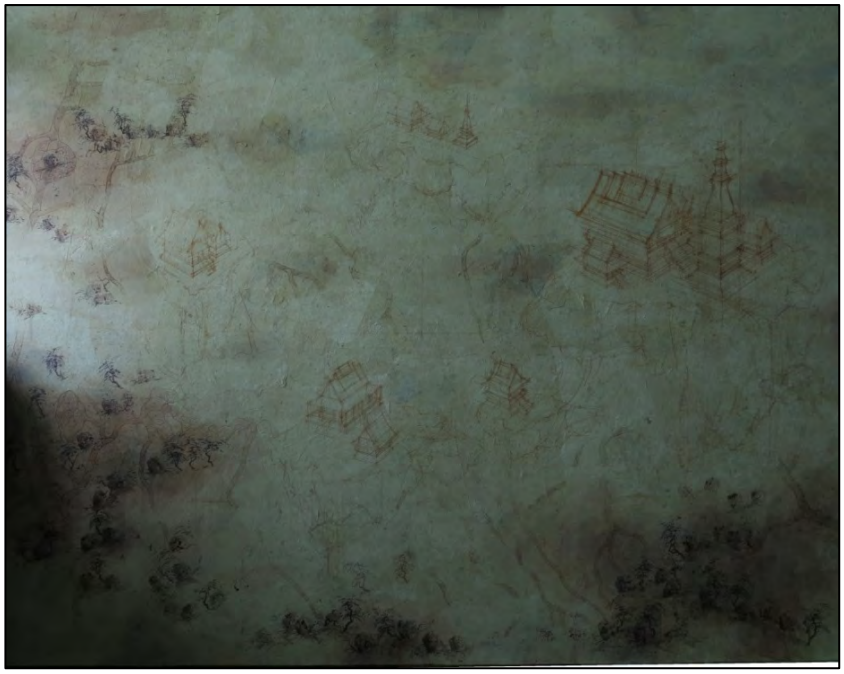

ภาพที่ 31 ภาพขั้นตอนการลงสี

ภาพที่ 32 ภาพขั้นตอนการลงสี

ภาพที่ 33 ภาพขั้นตอนการลงสี

ภาพที่ 34 ภาพขั้นตอนการเก็บรายละเอียด

ภาพที่ 35 ภาพขั้นตอนการเก็บรายละเอียด

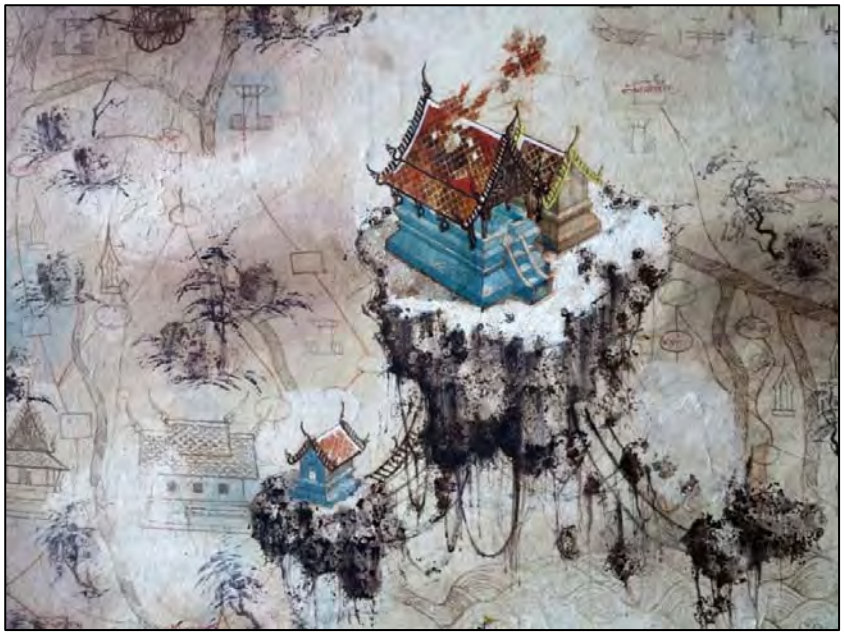

ภาพที่ 36 ภาพขั้นตอนการเก็บรายละเอียด

ภาพที่ 37 ภาพขั้นตอนการเก็บรายละเอียด

ภาพที่ 38 ภาพผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

บทที่ 4

การพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์

งานศิลปนิพนธ์ “ดินแดนในอุดมคติ”ได้ผ่านกระบวนการศึกษาอย่างมีระบบ โดยทดลองการสร้างสรรค์ในวิธีการต่างๆอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้สมบูรณ์ นั้นมีการศึกษาค้นคว้า ทดลอง ทั้งด้านความคิด รูปแบบ และวิธีการ การแก้ปัญหาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมาจากการสร้างสรรค์ดังนี้

การสร้างสรรค์ผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ระยะแรกนั้น ข้าพเจ้านำเสนอเรื่องราวจากตำนานนิทานพื้นบ้านอีสานผสมผสาน กับจินตนาการอันเกิดจากความสนใจ ในเรื่องราวของตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน และสิ่งแวดล้อม สถาปัตยกรรมอีสาน รูปทรงของสถาปัตยกรรมอีสาน สภาพแวดล้อม และการถูกอบรมสั่งสอนมา ในวัฒนธรรมอีสาน มาเป็นที่มาในการสร้างสรรค์ผลงานในระยะแรกนี้เป็นการค้นคว้าศึกษา ในด้านรูปแบบ เนื้อหา และการแสดงออกทางศิลปะ ให้ตอบสนองอารมณ์ความรู้สึก ตรงกับแนวความคิด และเพื่อความสมบูรณ์ในการสร้างสรรค์

ปัญหาในการสร้างสรรค์ผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์

1. ปัญหาที่เกิดจากการใช้ทัศน์ธาตุ ข้าพเจ้าเขียนงานโดยใช้ทัศน์ธาตุตามความเข้าใจของตัวเอง จึงทำให้ การเลือกใช้รูปทรงบางอย่างในงานยังขาดเหตุผล ที่มา ที่ไปมารองรับ มีบางอย่างมากเกินไป น้อยเกินไป ทำให้ภาพยังไม่สมบูรณ์

ข้าพเจ้าแก้ไขปัญหาโดยการศึกษาเพิ่มเติม และทำความเข้าใจ ในเนื้อหาของเรื่องและศึกษาเกี่ยวกับรูปทรงของทัศนธาตุ เพื่อจะทำให้ผลงานสมบูรณ์ และตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของข้าพเจ้าต่อไป

2. ปัญหาพื้นที่ บน-ล่าง ยังขาดการเชื่อมต่อกัน ทำให้ผลงานดูไม่สมบูรณ์ หาแนวทางน้ำหนัก และรูปทรง ที่ลงตัวยังไม่ได้ ข้าพเจ้าแก้ไขโดยเขียนให้แสงเงาและน้ำหนักต่างกัน เพื่อให้พื้นที่ส่วนบนที่แทนค่าดินแดนสวรรค์ กับ พื้นที่ส่วนล่างคือดินแดนมนุษย์ เขียนพื้นที่ด้านล่างโดย

ใช้รูปแบบของแผนที่โบราณ แสดงออกด้วยลายเส้น ไม่เน้นความเป็นปริมาตรเหมือนด้านบน เพิ่มหมอกฟุ้งหรือปุยเมฆ เพื่อเน้นรูปทรง ให้ดูลอย แบ่ง บน-ล่าง

3. ปัญหางานดูไม่เสร็จ ข้าพเจ้าค่อยๆเขียนผลงานไปที่ล่ะจุด ให้เสร็จเป็นจุดๆไป จึงทำให้ตอนงานเสร็จ พอมาดูแล้ว ดูเหมือนไม่เสร็จ

ข้าพเจ้าแก้ไขโดยลงน้ำหนักสีโดยรวมทั้งหมด อ่อน แก่ ทั้งภาพให้สมบูรณ์และพอเข้าใจแล้วค่อยมาเขียนในส่วนที่เป็นรายละเอียด เก็บที่ละจุด เลือกใช้โครงสี ให้สะอาด ชัดเจน

ภาพที่ 39 ภาพผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 1

ชื่อผลงาน “ ดินแดนในอุดมคติ ”

เทคนิค สีอะคริลิคบนดินสอพอง

ขนาด 147 x 200 ซม.

ภาพที่ 40 ภาพผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2

ชื่อผลงาน “ ดินแดนในอุดมคติ ”

เทคนิค สีอะคริลิคบนกระดาษสา

ขนาด 147 x 200 ซม.

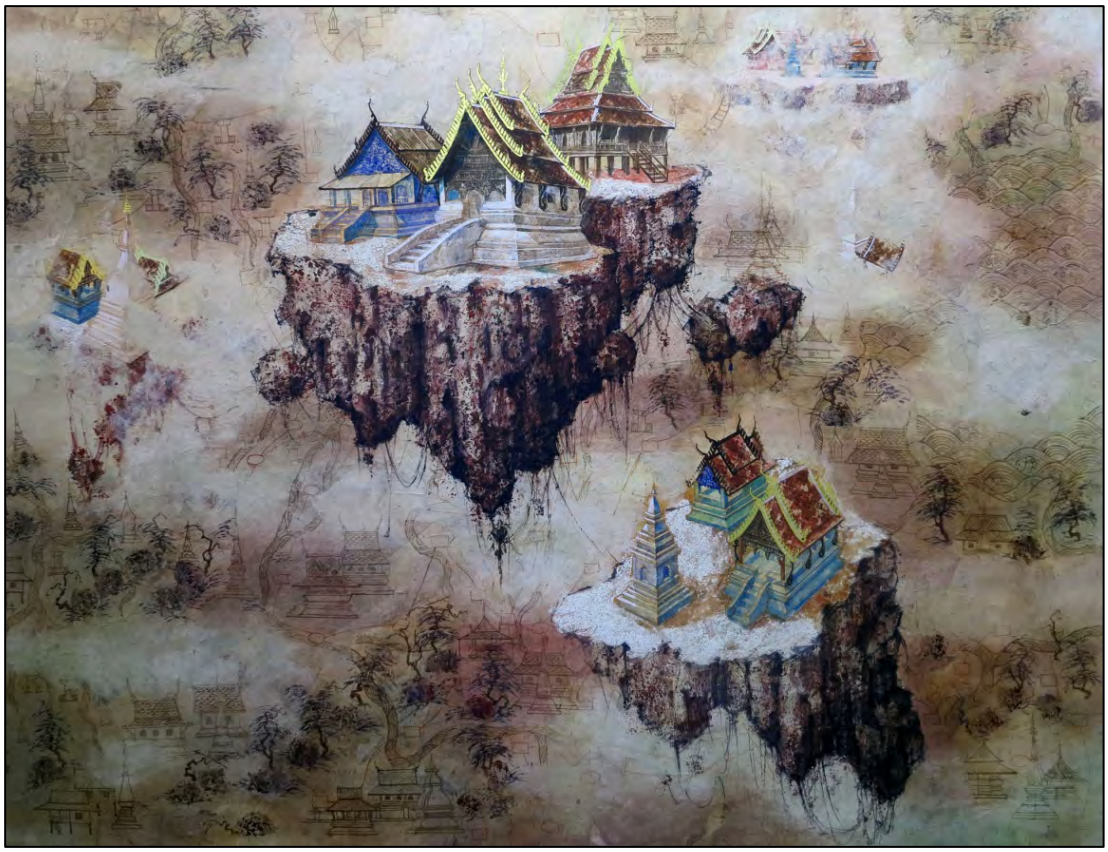

ภาพที่ 41 ภาพผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 3

ชื่อผลงาน “ ดินแดนในอุดมคติ ”

เทคนิค สีอะคริลิคบนกระดาษสา

ขนาด 135 x 175 ซม.

ภาพที่ 42 ภาพผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 4

ชื่อผลงาน “ ดินแดนในอุดมคติ ”

เทคนิค สีอะคริลิคบนกระดาษสา

ขนาด 140 x 200 ซม.

การสร้างสรรค์ผลงานระยะศิลปนิพนธ์

ผลงานศิลปนิพนธ์ เป็นการนำเอาเรื่องราว เนื้อหาสาระ รวมถึงอารมณ์ ความรู้สึก การทดลองสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง จากผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ ซึ่งมีการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้ผลงานศิลปนิพนธ์เกิดความสมบูรณ์ที่สุด

ผลงานระยะก่อนศิลปนิพนธ์ เป็นการถ่ายทอดจินตภาพ ที่มาจากความสนใจ ในเรื่องราวของตำนานนิทานพื้นบ้านอีสาน และศิลปวัฒนธรรมอีสาน โดยใช้รูปทรงจากสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสาน เช่น วัด, โบสถ์,วิหาร,สิมอีสาน มาสร้างและจินตนาการถึง แผนภูมิของดินแดนในอุดมคติเหมือนเดิม

1. ผลงานระยะศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 1

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ชิ้นนี้ เนื้อหาถ่ายทอด เรื่องราวจากตำนานนิทานพื้นบ้านอีสานเหมือนเดิม ใช้รูปทรงที่เกิดจากการผสมผสานกัน ของสถาปัตยกรรมอีสาน กับสภาพแวดล้อม,ต้นไม้,โขดหิน ฯลฯ เกาะเกี่ยวกัน รูปทรงเล็ก ใหญ่ ต่างกัน ให้น้ำหนักแตกต่างกัน โดยไม่ได้คำนึงความเป็นจริงตามสภาพธรรมชาติ รวมทั้งการเว้นช่อง ถี่ห่างของ ทัศนธาตุ เพื่อให้ผลงาน แสดงความเวิ้งว้าง ห่างไกล จุดเด่นของผลงานชิ้นนี้ อยู่ที่ความกลมกลืนของบรรยากาศสถาปัตยกรรม และธรรมชาติ แต่ยังขาดการเชื่อมต่อของพื้นที่บน ล่าง

2. ผลงานระยะศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 2

เรื่องราวในผลงานชิ้นนี้ มีเนื้อหาที่ต่อเนื่องจากงานชิ้นก่อนหน้า และได้แก้ไขปัญหาโดยการเน้นเพิ่มรายละเอียดให้กับพื้นที่ด้านล่าง ส่วนที่เป็นแผนที่โบราณ เพื่อให้เชื่อมต่อกันข้าพเจ้าทดลองแก้ปัญหาการเขียนพื้นที่เกาะลอยให้เหมือนฟุ้งฝัน โดยใช้สีที่ฟุ้งเหมือนเป็นหมอกมาเชื่อมต่อ ทั้งยังสว่างให้เกิดระยะหน้าหลังได้เพิ่มมากขึ้น ส่วนรูปทรง สีสันที่ใช้ สดใสเหมือนเดิม

3. ผลงานระยะศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 3

ผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้าได้ขยายให้ขนาดของเฟรมสูงขึ้น เพื่อเพิ่มระยะรูปทรงภายในงาน เพื่อต้องการแสดงออกถึง ระยะใกล้ ไกล มากขึ้น ยังจัดองค์ประกอบ โดยให้รูปทรง เล็ก ใหญ่ ลอยอย่างเป็นเอกเทศ ใช้ความถี่ห่างของจังหวะของรูปทรง ให้มีการเชื่อมต่อกัน จากรูปทรงหนึ่งเชื่อมต่อกับรูปทรงหนึ่ง เขียนเน้นพื้นที่ด้านล่าง ให้เกิดความแตกต่างกับความฟุ้งลอย ของส่วนบนในภาพ และให้พื้นที่บน ล่าง มีการเชื่อมต่อกัน

4. ผลงานระยะศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 4

ผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้า ได้ปรับเปลี่ยนวิธีเขียน จากที่เคยร่างภาพด้วยดินสอสี ไม้บรรทัด เปลี่ยนมาเขียนด้วยหมึกเลย เส้นที่เขียนจะเห็นทั้งหมดเลย จึงทำให้รูปทรงในภาพเท่ากันหมด ข้าพเจ้าจึงแก้ไขตรงนี้โดยใช้กระดาษ บางๆติดทับลงไป ผลงานชิ้นนี้ด้วยเส้นที่ร่างเหมือนกับตอนที่

ทำภาพร่าง ทำให้ผลงานชิ้นนี้เห็นความแตกต่าง เห็นการทำงานของเส้นที่นำสายตา มีพลังความเคลื่อนไหวมากขึ้น แล้วข้าพเจ้าก็รู้สึกว่ามีอิสระในการทำงานมากขึ้น แล้วลดขั้นตอนช่วยให้ผลงานเสร็จสมบูรณ์เร็วขึ้นกว่าเดิม

ปัญหาในการสร้างงานระยะศิลปนิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาและสร้างสรรค์ไปพร้อมๆกัน มีความจำเป็นที่จะต้องเสาะหาวิธีการใหม่ๆเพื่อการนำเสนอผลงานอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการทำงานแต่ล่ะครั้งปัญหาและอุปสรรค์ล้วนเป็นแรงพลักดันให้เกิดการทดลองปฏิบัติต่อไป

สำหรับปัญหาในการปฏิบัติงานศิลปนิพนธ์ในครั้งนี้

ลักษณะของผลงานมีความคล้ายคลึงกัน คือนำเสนอเรื่องเดิม เทคนิคเดิม ทำให้ผลงานมีความก้าวหน้ายังไม่เป็นไปตามต้องการ

การแก้ปัญหาข้าพเจ้าคือรวมรวมข้อมูลและประสบการณ์ เกี่ยวกับเรื่องราวตำนานนิทานพื้นบ้านอีสานและหาข้อมูลที่ต้องการค้นคว้า ทั้งจากอินเตอร์เน็ตและหนังสือต่างๆ ทำให้เกิดจินตนาการใหม่ๆรวมไปถึงการวางภาพสว่าง องค์ประกอบของภาพให้มีความน่าสนใจมากขึ้น

จากปัญหาในการสร้างสรรค์ทั้งหมดนี้ ข้าพเจ้าได้พยายาม ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ผลงานเสร็จสมบูรณ์ โดยใช้ ความคิด เทคนิค วิธีการที่อิสระสร้างสรรค์ตามจินตนาการ ให้ผลงานมีความสมบูรณ์และมีเอกภาพมากขึ้น

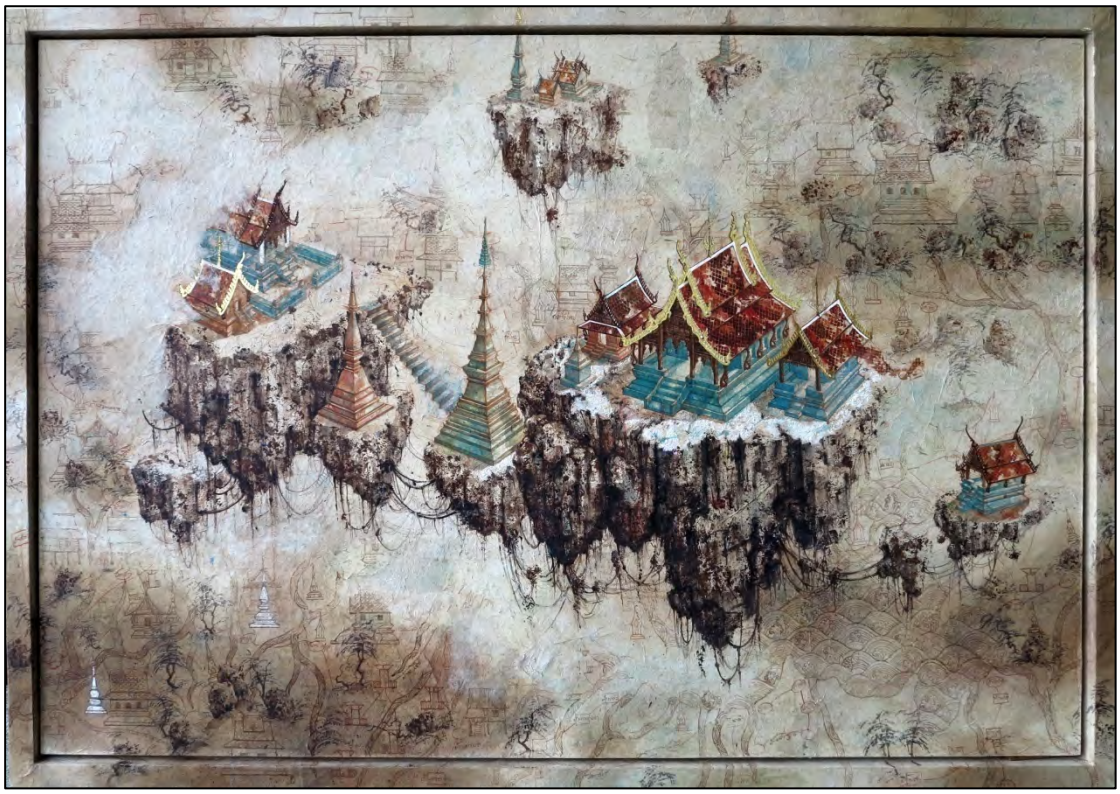

ภาพที่ 43 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 1

ชื่อผลงาน “ ดินแดนในอุดมคติ ”

เทคนิค สีอะคริลิคบนกระดาษสา

ขนาด 133 x 190 ซม.

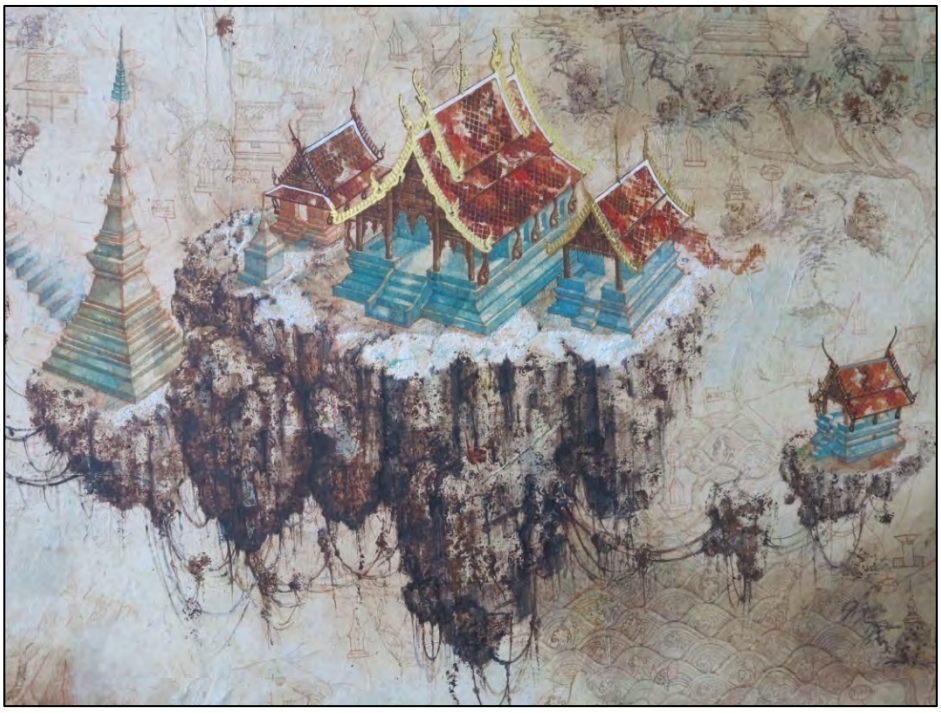

ภาพที่ 44 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 1

ภาพที่ 45 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 1

ภาพที่ 46 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2

ชื่อผลงาน “ ดินแดนในอุดมคติ ”

เทคนิค สีอะคริลิคบนกระดาษสา

ขนาด 140 x 200 ซม.

ภาพที่ 47 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2

ภาพที่ 48 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2

ภาพที่ 49 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2

ภาพที่ 50 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2

ภาพที่ 51 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2

ภาพที่ 52 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 2

ภาพที่ 53 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 3

ชื่อผลงาน “ ดินแดนในอุดมคติ ”

เทคนิค สีอะคริลิคบนกระดาษสา

ขนาด 190 x 24 ซม.

ภาพที่ 54 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 3

ภาพที่ 55 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 3

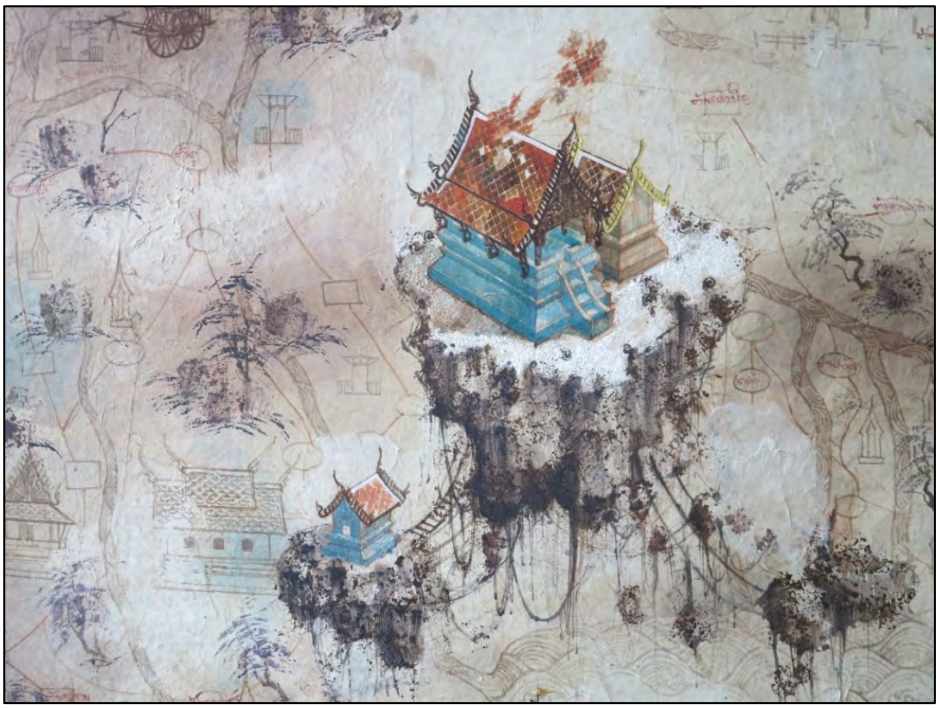

ภาพที่ 56 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 3

ภาพที่ 57 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 3

ภาพที่ 58 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 4

ชื่อผลงาน “ ดินแดนในอุดมคติ ”

เทคนิค สีอะคริลิคบนกระดาษสา

ขนาด 156 x 217 ซม.

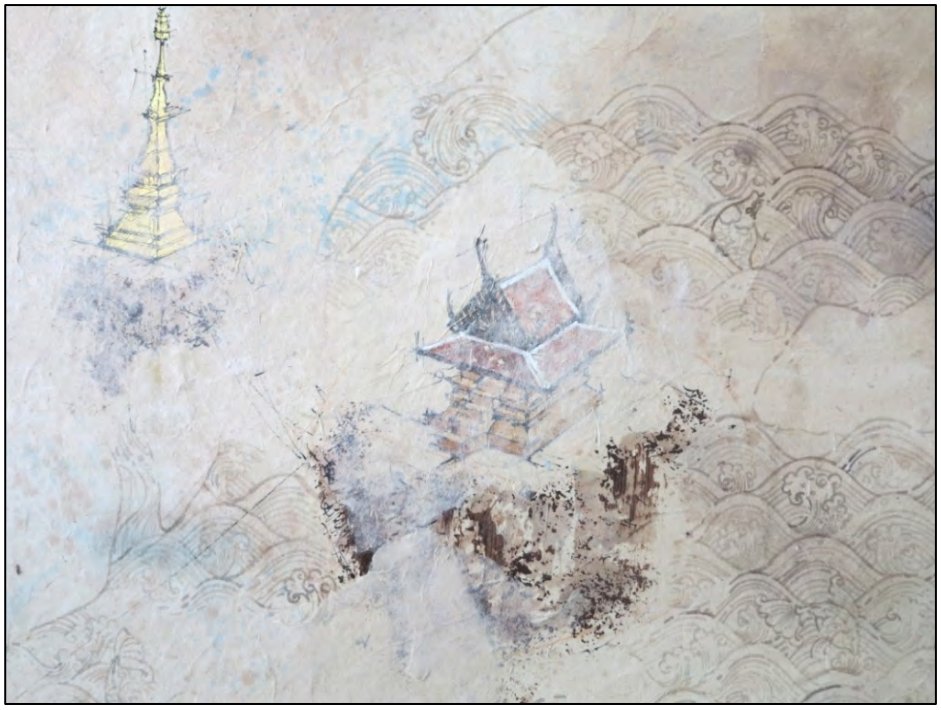

ภาพที่ 59 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 4

ภาพที่ 60 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 4

ภาพที่ 61 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 4

ภาพที่ 62 ภาพรายละเอียดผลงานศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 4

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาค้นคว้าผลงานศิลปนิพนธ์ของข้าพเจ้าในชุดนี้ จากจุดประสงค์เพื่อค้นหารูปแบบที่สามารถสื่อถึง เรื่องราวความเชื่ออันมีที่มาจาก ตำนานนิทานพื้นบ้านอีสานที่เกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนาอันเป็นความเชื่อที่แนบแน่นอยู่ในสังคมอีสาน โดยใช้รูปทรง สถาปัตยกรรมอีสานอาทิ เช่น บ้านเรือน วัด สิม เจดีย์ ฯลฯ สร้างโลกแห่งอุดมคติ ตามตำนานความเชื่อพื้นบ้านบนแผนที่โบราณ โดยผ่านกระบวนการทางศิลปะ นำเสนอในรูปศิลปะไทยร่วมสมัย จากประสบการณ์ในการทำศิลปนิพนธ์ชุดนี้ จากการทำงานและการแก้ปัญหาในการสร้างสรรค์ ล้วนแล้วแต่เป็นแรงผลักดันในการทำงานศิลปะ ทำให้ข้าพเจ้าได้รับประสบการณ์ ความมุ่งมั่น ความพยายาม ความตั้งใจและมีใจบริสุทธิ์ในการทำงานศิลปะ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอันมีส่วนช่วยให้การสร้างสรรค์ลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้ข้าพเจ้าหวังว่าการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติงานในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ศิลปะของข้าพเจ้าต่อไป และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สนใจ ตามสมควร

บรรณานุกรม

กระปุกดอทคอม. **ฮือฮา “เด็กชาย 6 ขวบ” อ่าน “บาลี” คล่องปร๋อ**. เข้าถึงเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2557. เข้าถึงได้จาก http://hilight.kapook.com/view/8180

จังหวัดนครพนม. **พระธาตุพนม**. เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2557. เข้าถึงได้จาก http://www.thatphanom.com

มหาบุนมี เทบสีเมือง. **หินดาวเล่านิทานพญาแถน**. กรุงเทพฯ: บุ๊ค ไทม์, 2554.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น. **ศูนย์วัฒนธรรมอีสาน**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2532.

_____. **ฮิต 12**. เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2557. เข้าถึงได้จาก http://aca.kku.ac.th/heet12/bunkfai.html

ลุงวอ[นามแฝง]. **คุณคางคก มีคุณูปการต่อชาวยโสธรมาก**. เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2557. เข้าถึงได้จาก http://www.oknation.net/blog/welder

เล็บหงษ์ [นางแฝง]. **นิทานพื้นบ้าน “สังข์สินไชย”**. เข้าถึงเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2557. เข้าถึงได้จาก http://www.oknation.net/blog/print.php?id=122942

วิโรฒ ศรีสุโร. **ธาตุอีสาน.** กรุงเทพฯ : เมฆาเพรส, 2539.

สันติ เล็กสุขุม. **ศิลปะสร้างสรรค์จากการสันนิษฐานรูปลักษณ์โบราณสถาน**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2554.

อาร์ตนานา สตูดิโอ. **วัดไชยศรี**. เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม 2557. เข้าถึงได้จาก http://isan.tiewrussia.com/wat_chaisri/

ASTV ผู้จัดการออนไลน์. **กาฬสินธุ์จัดใหญ่บุญบั้งไฟตะไลล้านหนึ่งเดียวในโลก**. เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2557. เข้าถึงได้จาก http://www2.manager.co.th/Crime/ViewNews.aspx? News ID=9550000061211

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายจักรี แสวงศรี

เกิด 6 เมษายน 2533 อุบลราชธานี

ที่อยู่ 71หมู่2 ต.กลางใหญ่ อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี 34320

โทร 087-9576225

E-mail chakkri_sawangsri11@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 โรงเรียนบ้านกลางใหญ่

พ.ศ. 2549 วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี

พ.ศ. 2552 ศิลปบัณฑิต ภาควิชาศิลปไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

การแสดงผลงานและเกียรติประวัติ

พ.ศ. 2553 เขียนภาพปฏิทินประจำปี2555 ชุด " วังและพระบรมมหาราชวัง" โดย บริษัท กนกศิลป์เอ็กซปอร์ต จำกัด

พ.ศ. 2554 นิทรรศการ"วันศิลป์ พีระศรี" มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอศิลป์คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2555 นิทรรศการ"วันศิลป์ พีระศรี" มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอศิลป์คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม
นิทรรศการโครงการประกวดศิลปกรรม " ต้นโพธิ์ " ณ หอศิลป์เจ้าฟ้า กรุงเทพฯ (รางวัลที่ 3 ชมเชย)

พ.ศ. 2556 นิทรรศการ 36 ปี ศิลปะไทย ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิต พระบรมราชินีนาถ กรุงเทพฯ
ร่วมแสดง ศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 30 ณ หอศิลปะสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร